

SANT FRANCESC XAVIER

per SEGUNDO GALILEA

Francesc Xavier és d'aquella mena de sants de la qual hom ha sentit parlar des de petit, com una figura llegendària. Personalment el vaig conèixer, em sembla que a fons, tardanament. La meua atracció per a ell se suscità quan vaig conèixer l'Extrem Orient i em vaig interessar per la missió de l'Església en aquesta gran regió, superpoblada, misteriosa i massivament allunyada del cristianisme. En un dels meus viatges a l'Índia vaig coincidir amb l'any en què el cos incorrupte del sant és exposat a l'església del Bon Jesús, a Goa, a la veneració de la gent. Em va impressionar el fet que hi acudien continus pelegrinatges tant de cristians com d'hindús. No sé si Xavier va fer realment cap miracle en vida —bé que va demostrar tenir el do de visió futura en diverses ocasions—, però això no té més importància: el miracle més gran era ell mateix.

El mestre Francesc —com li van dir sempre els seus primers companys de la Companyia de Jesús— és ben sabut que pertanyia al petit grup que es va unir a sant Ignasi per fundar la Companyia. Des d'aquesta època descobreixo en ell uns trets extraordinaris —encara que sospito que no es va trobar plenament a si mateix fins que va marxar a l'Orient, el 1540. Per exemple, la seva conversió definitiva. Va ser obra d'Ignasi de Loiola, que compartia la seva cel·la a París, però va durar uns quants anys: Xavier es va resistir llargament a la influència d'Ignasi. Però la seva conversió va ser tan radical, que em sembla que el mestre Francesc s'hi va fer sant instantàniament. Va abandonar la brillant carrera eclesiàstica que s'havia preparat amb tota cura i va renunciar a tots els seus títols de noblesa; no va tornar mai més al castell de Xavier, on havia nascut i s'havia criat. Quan més endavant Xavier va fer els Exercicis sota la direcció d'Ignasi, crec que aquesta parella —el director i l'exercitant— ha estat única en la història dels Exercicis. Xavier en va sortir sant, si encara no ho era. És notable fins a quin punt el van marcar els Exercicis.

Quan es van haver de triar els dos jesuïtes que anirien als dominis portuguesos de l'Àsia, davant les insistències del rei Joan III al papa Pau III, sant Ignasi no va escollir el mestre Francesc: el volia a Roma al seu costat. Però al darrer moment un d'ells es va posar malalt i Ignasi no va tenir cap altra alternativa que enviar-hi Xavier, improvisadament. Si no hagués estat per aquesta entremaliadura de la Providència, Xavier s'hauria quedat a Roma i hauria estat el segon general de la Companyia de Jesús, però l'Església hauria perdut el missioner més gran del segon mil·lenni.

El miracle missioner de Xavier no consisteix només en el territori que va cobrir, sinó en les circumstàncies, les condicions i la manera en què ho va fer. El seu estil de vida era en si mateix un altre miracle. Sempre anava a peu i descalç, i recorria sense descans unes distàncies increïbles. En Francesc Xavier hi percebo una gran impaciència missionera, a causa del zel apostòlic que el devorava —amb raó ha estat anomenat *el diví impacient*—. Es va llançar a les empreses de conquesta espiritual més inversemblants, sense pensar-s'ho dues vegades. Si hagués pogut dependre d'ell, hauria recorregut i evangelitzat tot Àsia; la mort li ho va impedir.

L'espiritualitat apostòlica del sant està marcada per dues notes dominants: la primera, una confiança total en Déu i en la seva Església. En segon lloc, Xavier volia morir màrtir de Crist. Això el va motivar, sens dubte, en moltes empreses impossibles. En els darrers mesos de la seva vida s'adverteix la tristesa de no haver estat trobat digne de vessar la sang pel seu Senyor, «amor de la seva ànima». Però hi ha molt de martiri incruent a l'hora de la seva mort, solitari a una platja de l'illa xinesa de Sànzao, a les portes d'una terra on ja no va entrar. Sant Francesc Xavier va morir literalment d'extenuació apostòlica.